

ZNAISTVENI SKUPOVI

KONFERENCIJA »FROM INSTANTS TO EONS: TIME IN ENVIRONMENT AND ENVIRONMENTAL HISTORY« U ESTONIJI

Krajem ožujka (25.-28. ožujka 2013.) u Tallinnu i Sagadiju u Estoniji održala se konferencija pod nazivom uz koju je uslijedila i doktorska škola pod nazivom *Time in environment: methodological implications of narrating*. Organizatori su Estonski ekohistorijski centar (KAJAK), zatim Institut za povijest u Tallinnu, te Sveučilište u Tallinnu uz potporu Rachel Carson centra u Münchenu. Pozvana predavanja održale su Verena Winiwarter sa Sveučilišta u Klagenfurtu, Frank Zelko sa Sveučilišta u Vermontu, Hannes Bergthaller s Nacionalnog Chung-Hsing sveučilišta i Dolly Jørgensen sa Sveučilišta u Umei. Sudionici na konferenciji bili su iz različitih kontinenata (Europa, Azija, Amerika) i zemalja (Austrija, Danska, Estonija, Finska, Japan, SAD, Švedska, Tajvan itd.). Doktorska se škola održala dijelom u Tallinu, a dijelom u Sagadiju koji je smješten uz nacionalni park Lahemaa u kojemu je održana svojevrsna terenska nastava u prirodi. Nacionalni park Lahemaa nalazi se u sjevernoj Estoniji i udaljen je približno 70 kilometara od Tallinna i proteže se na 750 četvornih metara čime je jedan od najvećih nacionalnih parkova u Europi i prvi proglašeni park u tadašnjem SSSR-u, a značajan je zbog brojnih raznolikih biljaka i životinja. Sudionici su bili iz različitih, većinom sjevernoeuropskih zemalja (Estonija, Danska, Finska itd.) no bilo je i iz drugih dijelova (Velika Britanija, Kanada itd.). Tema doktorske škole bila je povezana s metodologijom istraživanja povijesti okoliša s posebnim osvrtom na ulogu vremena i narativa. Organizator je bila uz gore spomenute organizatore konferencije i Estonska doktorska škola za kulturu i umjetnost (GSCSA) sa Sveučilišta u Tartuu.

Čini mi se nužnim istaći neke probleme koji su raspravljani tijekom konferencije. Prije svega, radi se o dilemi pisanja globalne, svjetske povijesti promatrane kroz povijest okoliša. Dijelom su se pisanja svjetske povijesti dotakli William McNeill i David Christian u svojim kolosalnim knjigama, a tijekom izlaganja na to se posebno osvrnuo Frank Zelko, inače predavač kolegija o svjetskoj povijesti okoliša te Kieko Matteson. Globalne povijesti okoliša pisali su među ostalima Ian Simmons, John Donald Hughes, Derek Wall i drugi. Ključan problem je odabir prave metodologije i prave selekcije iz obilja događaja, činjenica, ponašanja i utjecaja prema okolišu. U živoj raspravi sudionici su isticali brojne nedostatke pojedinih djela te se pokazalo kako je moguće napisati globalnu povijest okoliša isključivo u didaktičke svrhe te bi ta publikacija služila kao priručnik budućih istraživačima i studentima pri pripremama ispita i uvodima u povijest okoliša. Drugi je problem pitanje narativa i naracije u povijesti okoliša što je istakao Hannes Bergthaller s Nacionalnog Chung-Hsing sveučilišta. Jedno od pitanja koje je postavljeno u skladu s postmodernim pristupom znanstvenoj metodologiji jest: Je li moguće izostaviti narativnost pri pisanju znanstvenih radova? Mišljenja oko ovog problema bila su podijeljena, no važno je uočiti razliku između naracije kao metode i narativa kao sadržaja pri čemu je ovo potonje potrebno izbjegavati. U ovom je kontekstu značajan Bergthallerov doprinos jer je on predstavnik kulturalnih studija i zastupa ideje ekokriticizma (novijeg pravca u kulturalnim studijima i teoriji književnosti kojemu je cilj kritički pokazati odnos kulture i prirode, a koji dosada nije previše previše u hrvatskoj znanosti izuzev rada Domagoja Brozovića) Treći važan problem koji je napomenut je zapravo i tema cijele konferencije i doktorske škole, a radi se o odnosu vremena i okoliša. Ovaj je problem istakao prije mnogo godina Fernand Braudel pokazujući tri razine vremena (geografsko, socijalno i individualno) koji utječu, među ostalim, i na okoliš. Raspravljalo se o dodatnim mogućnostima iskorištavanja ovih triju razina vremena u kontekstu suvremene povijesti okoliša, no istodobno se propitivala potreba revizija ovih triju razine vremena ovisno o razdoblju i prostoru kojime se istraživač bavi.

Ostaje napomena o potrebi ovakvih konferencija i doktorskih škola posvećenih povijesti okoliša i kod nas. Prije svega, radi popularizacije same povijesti okoliša i omogućavanje studenticama i studentima sudjelovanje i aktivno diskutiranje. No, jednako tako i radi promicanja interdisciplinarnosti i multidisciplinarnosti (na konferenciji su osim povjesničara, bili prisutni i arheolozi, geografi, etnolozi, lingvisti, teoretičari književnosti) kojoj sama povijest okoliša teži. Osim toga, pitanje odnosa vremena i okoliša veoma je zanimljivo i aktualno te se pokazuje nužnost problematiziranja o ovome i kod nas (jedan znakovit podatak koji naslućuje potrebu organiziranja skupova na temu povezanosti vremena i okoliša je nedostatak prihvatljivog hrvatskog prijevoda termina *temporality* i objašnjenje istoga).

Goran ĐURĐEVIĆ

SEDMA ESEH KONFERENCIJA »CIRCULATING NATURES: WATER – FOOD – ENERGY« U MÜNCHENU

Europska organizacija povjesničara okoliša (ESEH) svake dvije godine organizira svoju središnju konferenciju koja se ove godine održala u Münchenu u zajedničkoj suradnji sa Sveučilištem u Münchenu i Centrom Rachel Carson u Münchenu. Naziv konferencije je *Circulating natures: water – food – energy*. Na konferenciji je bilo 600 izlagača podijeljenih u više od stotinu panela i sekcija, a sveukupno je prisustvovalo 800-ak sudionika. Konferencija je trajala od 21. – 24. kolovoza 2013.

Prije konferencije organizirane su dvije radionice. Prva je posvećena Jane Carruthers, vodećoj južnoafričkoj ekohistoričarki, autorici značajne knjige o nacionalnom parku Kruger i aktualnoj predsjednici ICEHO-a (Međunarodni konzorcij ekohistorijskih organizacija) i nazvana je *Edges of Environmental History*. Izlaganja pojedinih izlagača koji su sudjelovali u radionici bit će objedinjena u istoimenoj knjizi koja je planirana za naredni Svjetski kongres ekohistorije koji će se održati u srpnju 2014. u Guimarãesu u Portugalu. Izlagači su bili sa svih kontinenata, a posebno su se istakli Harriet Ritvo s izlaganjem o divljini, Lise Sedrez s izlaganjem o gradskoj nepravdi te Christof Mauch s izlaganjem o eksploataciji i održivosti. Druga je radionica bila namijenjena istraživačima s ne-engleskog govornog područja i nazvana je *Writing and Publication Workshop*. Organizator ove radionice je dr.sc. Phia Steyn sa Sveučilišta u Stirlingu i Centar Rachel Carson u Münchenu, a predavači su bili: Dolly Jørgensen sa Sveučilišta u Umei, David Moon sa Sveučilišta u Yorku, Sarah Johnson iz izdavačke kuće White Horse Press (inače, izdavač časopisa *Environment and history*), Katie Ritson iz Centra Rachel Carson u Münchenu te Anne Boden s Visoke škole Imre Kertész u Jeni. Izlaganja su bila posvećena cijelom procesu od pisanja članka i izbora tehnika i metodologije preko upućivanja na suvremene gramatička i pravopisna rješenja u engleskom jeziku pa do uloge urednika i recenzenta u časopisu i izdavačkoj kući.

Sama je konferencija bila veoma dinamična s mnoštvom paralelnih sekcija, okruglih stolova, postera i velikim brojem poznatih izlagača (izdvojimo Johna Donalda Hughesa, Donalda Worstera, Johna McNeilla, Christofa Maucha, Verene Winiwarter itd.). Sudionici su bili sa svih kontinenata i raspon tema bio je od antičke i bizantske ekohistorije preko srednjeg i ranog novog vijeka pa do suvremene povijesti koja je brojnošću uvjerljivo dominirala. Geografski, izlaganja su pokrila teritorij od Australije, južne Afrike, Latinske Amerike i Kariba pa do Kanade, Japana, Arktika. Središnji događaj cijele konferencije bio je okrugli stol posvećen proučavanju klime tijekom povijesti na kojemu svoja izlaganja održali Christian Pfister sa Sveučilišta u Bernu, Michael McCormick sa Sveučilišta Harvard i vodeći europski povjesničar Emmanuel Le Roy Ladurie. To je bio i uvjerljivo najposjećeniji događaj s preko 500 posjetitelja. Pozvana predavačica bila je Marion Nestle, profesorica nutri-

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen IX. / Broj 9
Zagreb - Samobor 2013.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: prof. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Cambridge, UK*), Goran Đurđević (*Zadar*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Halil İnalçik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordan Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Burlington, VT, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2013.

Adresa uredništva / Mailing adress:

Hrvoje Petrić (urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije

Na naslovnici / Cover:

Mlin na rijeci Muri kod Kotoribe (zbirka D. Feletara)